

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, КСО, промышленные предприятия, нормативно-правовая база.

Antoshko T.R.
assistant NTUU «KPI»

ECONOMIC AND ORGANIZATIONAL SUPPORT CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF ENTERPRISES IN UKRAINE

In this article the economic and organizational aspects of corporate social responsibility, identifying legal documents regulating corporate social responsibility. Suggested tools to solve existing problems in the area of corporate social responsibility industry.

Keywords: corporate social responsibility, CSR, industrial, legal and regulatory framework.

Гречко А.В.
к.е.н., доц. ФММ НТУУ «КПІ»
Рудковська Ю.В.
студентка ФММ НТУУ «КПІ»

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

У даній роботі досліджено податок на прибуток підприємств, його роль у функціонуванні та розвитку держави. Виділено основні недоліки нового Податкового кодексу, які стосуються податку на прибуток підприємства. Зроблено висновки та надано рекомендації щодо вирішення існуючих проблем оподаткування прибутку підприємств.

Ключові слова: податок на прибуток, податкова ставка, Податковий кодекс, податкові надходження.

Вступ. На сьогоднішній день податок на прибуток підприємств є основним податком для юридичних осіб, оскільки саме прибуток є основною метою діяльності будь-якого підприємства, а даний податок може як стримувати, так і стимулювати його розвиток. Питома вага податку на прибуток підприємств займає майже 25% в обсязі фактичних надходжень у бюджет держави [2]. Це свідчить про велике фіскальне значення цього податку. Разом з тим він має широкі можливості для стимулювання та регулювання підприємницької діяльності завдяки диференціації ставок оподаткування різних видів діяльності, наданню пільг тощо.

Питання оподаткування прибутку підприємств є досить спірним і викликає значний інтерес як у науковців, так і осіб, що на практиці

займаються господарською діяльністю. Дослідженню даного питання присвячено ряд праць провідних науковців в галузі економіки, серед них: Антоненко В.Н. [1], Крисоватий А.І. [4], Плугатар О.А., Кравченко Т.О. [5] та інші. Таким чином, обрана тема дослідження є досить актуальною на сьогоднішній день в Україні, особливо після прийняття нового Податкового кодексу, оскільки не існує серед науковців єдиної думки щодо того, якою саме має бути система оподаткування підприємств, щоб останні могли досягати максимального ефекту від здійснення господарської діяльності. Таким чином, даний напрям дослідження потребує подальшої розробки і систематизації, пошуку нових шляхів вирішення проблем пов'язаних з оподаткуванням прибутку підприємств.

Постановка задачі. Метою даної статті є дослідження процесу оподаткування прибутку підприємств в Україні для виявлення існуючих недоліків та проблем в Податковому кодексі України щодо обкладання податком прибутку підприємств. Задачею є надання рекомендації щодо усунення недоліків оподаткування прибутку підприємств.

Результати дослідження. Так як податок на прибуток підприємств є одним з основних складових бюджетоутворюючих податків, його покращення знаходиться в числі найважливіших соціально-економічних проблем держави, від вирішення яких залежить майбутній стан малого та середнього бізнесу в Україні.

Згідно Податкового кодексу України, податок на прибуток підприємств – це прями́й податок, який сплачується підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції, робіт або послуг, цінних паперів, валютних цінностей, основних фондів, нематеріальних активів, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також з прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій [6].

Прибутковий податок є невід'ємною частиною податкової системи більшості країн, має двозначний характер: з одного боку, він виступає як специфічна форма виробничих відносин, у чому складається його специфічний зміст, а з іншого – є частиною вартості національного доходу країни в грошовій формі.

В нижченаведеному графіку (рис. 1) ми спостерігаємо динаміку надходжень до державного бюджету податку на прибуток в період з 2006 по 2011 роки [3]. Як бачимо, на лютий, травень, серпень та листопад місяць кожного аналізованого року надходження мають зростаючий характер. Це пояснюється тим, що більшість підприємств сплачують податок поквартально в кінці кожного сезонного періоду року.

Внаслідок настання світової економічної кризи доходи державного бюджету за рахунок податку на прибуток значно знизились, але в першій половині 2011 року ми бачимо помітне підвищення надходжень за рахунок збільшення платежів податку підприємств та організацій приватного сектору економіки – на 3,6 млрд. грн. Так, порівняно з травнем 2010 року обсяг надходжень збільшився майже в 3 рази і складає найбільше значення в

аналізованому періоді – 10,3 млрд. грн. Таке явище пояснюється ефективним функціонуванням підприємницької діяльності в Україні, а також зростанням світових цін на продукцію підприємств, орієнтованих на експорт, зокрема металургійної та хімічної промисловості.

Існує багато недоліків при оподаткуванні підприємницької діяльності в Україні, що, в свою чергу, призводить до відтоку підприємств у тіншову сферу, тобто до ухилення від сплати податків, ведення нелегальної діяльності, порушення податкового законодавства. Внаслідок зменшується сума податкових надходжень до бюджету держави, що негативно впливає на її діяльність.

Внаслідок внесення останніх змін до Податкового кодексу України відбулося зменшення ставки оподаткування прибутку підприємств. Так, ст. 151.1 визначає, що основна ставка податку становить 16%. Однак на перехідний період вона встановлюється у таких розмірах:

- з 1 квітня 2011 року по 31 грудня 2011 року включно – 23%;
- з 1 січня 2012 року по 31 грудня 2012 року включно – 21%;
- з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2013 року включно – 19%;
- з 1 січня 2014 року – 16% [6].

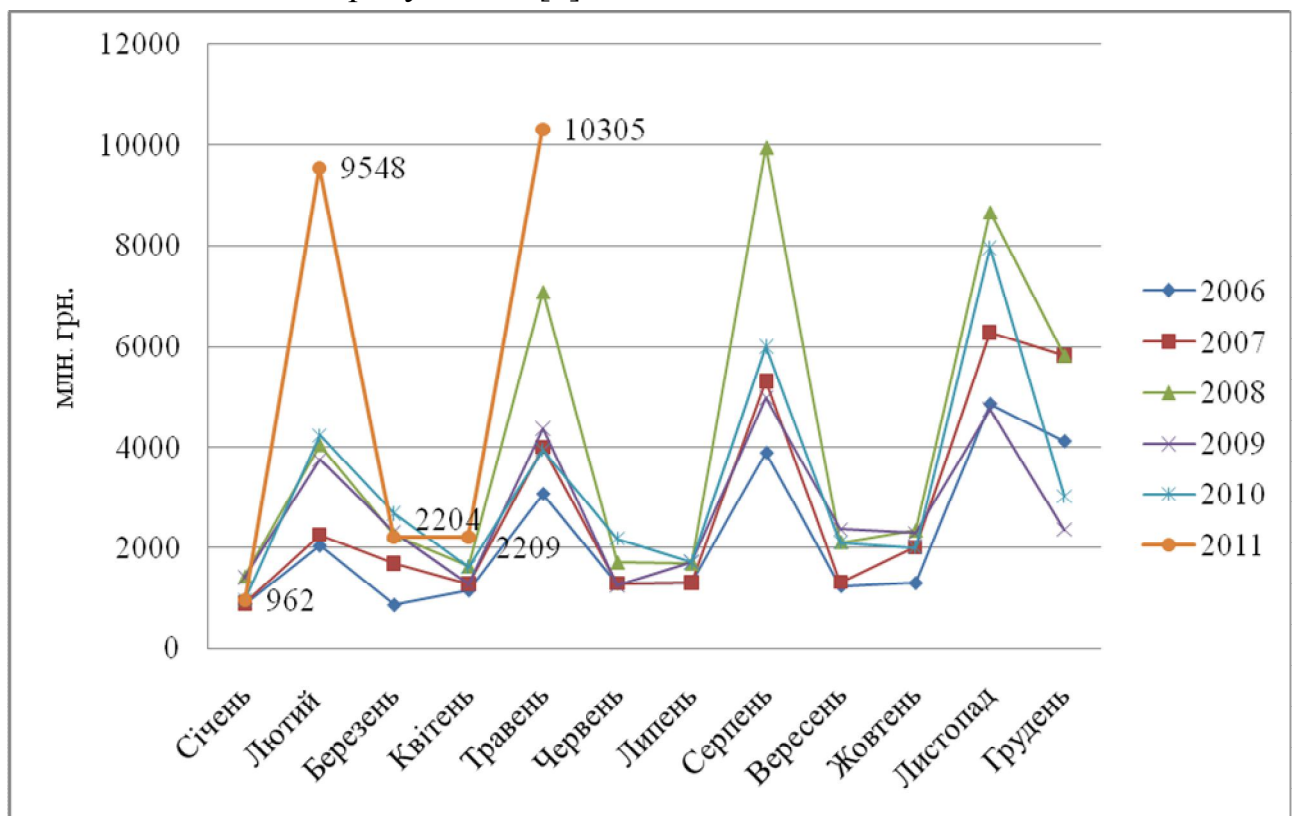

Рис. 1. Динаміка щомісячних надходжень податку на прибуток до державного бюджету в 2006-2011 роках

Але в цьому питанні залишається ряд невирішених проблем. По-перше, зниження ставки податку на прибуток підприємств призводить до поступового падіння доходів державного бюджету. У Податковому кодексі

не обумовлено ні про одне компенсаційне джерело, яке могло б покрити втрату надходжень.

По-друге, зміни кодексу відразу ввели в дію, не провівши роз'яснювальної роботи з платниками податків та податківцями, що призвело до виникнення проблем у їх взаємодії, до складності ведення бізнесу нас період пристосування до нововведень. Так, наближення податкового обліку до бухгалтерського призвело до проблем щодо ведення звітності податку на прибуток, потребувало часу на створення нових форм податкової звітності, проведення навчання персоналу, впровадження нових податкових накладних.

По-третє, відбулися зміни у визначенні об'єкта оподаткування. Тепер прибуток визначається як зменшення суми доходів звітного періоду на собівартість реалізованих товарів, наданих послуг та виконаних робіт та на суму інших витрат звітного податкового періоду [6].

По-четверте, відсутні визначення валових доходів та валових витрат, тепер існують просто доходи і витрати, тобто ще одна зміна, яка негативно вплине на діяльність підприємства, так як валові доходи та валові витрати приймалися для розрахунку об'єкта оподаткування.

По-п'яте, платникам податку на прибуток заборонено відносити до витрат суму на яку вони здійснювали купівлю товарів і послуг у фізичних осіб підприємців.

Серед основних проблем та недоліків оподаткування прибутку підприємств можна виділити наступне:

- існує надмірне податкове навантаження, що є причиною проблем економічного і податкового характеру, є мотивом пошуку платниками способів ухилення від сплати податку, збільшує корупційні можливості, розвиває тіньовий сектор, тощо;

- низька ймовірність повного надходження податку до державного бюджету;

- пряме оподаткування не є стабільним джерелом формування державного бюджету, оскільки податок на прибуток – це результат діяльності підприємств;

- податок на прибуток може виступати ефективним фіскальним інститутом лише за умови досягнення в державі визначеної стадії економічного розвитку, в іншому випадку він діє функціонує не в повному обсязі;

- стягнення цього податку пов'язане із втручанням податкових органів у приватне життя підприємця;

- невідповідність моделі сплати податку на прибуток міжнародним стандартам;

- при нарахуванні та сплаті податку на прибуток підприємств існує необґрунтоване збільшення податкових пільг, в результаті яких затримуються доходи державного бюджету, ускладнюється робота податкових органів, оскільки такі пільги не є регуляторами чи стимулами підприємницької діяльності. Діюча система оподаткування має досить

широке коло пільг. У разі відмови від пільг можна з певністю зменшувати ставку податку на прибуток, бо якщо ставка податку не є високою, а податкова система обґрунтована, то в такому випадку підприємства можуть обійтися без пільг, так як встановлена пільга не є важливим показником стимулювання;

– складність розрахунку оподаткованого прибутку, що створює проблеми для контролюючих органів, оскільки платник завжди прагне ухилитися від сплати податку або приховати частину прибутку. Ця ситуація мотивує державу до створення нових заходів щодо контролю прибутків підприємств та заходів для забезпечення ефективного обліку, а також до встановлення в разі порушення податкового законодавства все жорсткішого механізму відповідальності;

– об'єкт оподаткування є нестабільним, його розміри коливаються в процесі циклічного розвитку економіки.

Отже, можна сказати, що сучасна політика оподаткування прибутку підприємства в Україні має ряд недоліків. Не звертаючи уваги на зміни в законодавстві, практика неоднакового трактування статей законів платників та податкових органів існує й надалі. Недосконалість чинного законодавства спричинює використання тіньових та незаконних схем за допомогою різних суперечностей, недоробок та пільгових умов.

Висновки. Таким чином, провівши дослідження щодо оподаткування прибутку підприємства, можна зробити наступні висновки та пропозиції.

По-перше, потрібно переглянути та скасувати економічно-необґрунтовані пільги, створити умови для самофінансування інвестицій.

По-друге, необхідно проводити постійний моніторинг податкових ризиків та факторів ризику, такі дії дозволять виявляти порушення законодавства щодо сплати податку на прибуток.

По-третє, впровадити обов'язкову електронну звітність для великих платників податків;

По-четверте, розширити взаємодію податкової служби з контролюючими органами в частині обміну інформацією.

По-п'яте, потрібно звільнити від сплати податку на прибуток повністю або частково ту частину прибутку підприємств, яка направляється на інноваційну діяльність, а також ввести диференційовану ставку податку залежно від коштів, які пов'язані з амортизацією.

По-шосте, застосування методів податкової оптимізації та податкового планування на самих підприємствах, удосконалення діючої системи оподаткування зокрема та Податкового кодексу загалом з боку держави з використанням досвіду зарубіжних країн.

Поетапне введення в дію зазначених заходів, на нашу думку, дозволить вирішити перераховані проблеми та вдосконалити систему оподаткування прибутку підприємств в Україні.

Перелік посилань

1. Антоненко В.Н. Регрессивное налогообложение как фактор повышения регулирующей роли налога на прибыль / В.Н. Антоненко, Б.В. Бурлуцкий // Финансы Украины. - 2002. - №11.
2. Економіка підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П.В. Круш, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк та ін. / за заг. ред. П.В. Круша, В.І. Подвігіної, Б.М. Сердюка. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Ельга-Н, КНТ, 2009.
3. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень / Щомісячний моніторинг основних індикаторів бюджетної та банківської систем України станом на 01.06.2011 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу:
[http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Month%20bankbudget/2011/2011_05_bank&budget_new_ukr\(1\).pdf](http://www.ibser.org.ua/UserFiles/File/Month%20bankbudget/2011/2011_05_bank&budget_new_ukr(1).pdf)
4. Крисоватий А.І., Десятнюк О.М. Податкова система: Навч. посібник. –Тернопіль: Карт-бланш, 2004.
5. Плугатар О.А., Кравченко Т.О. Проблеми та шляхи реформування податку на прибуток //Економічний простір. – 2009. - №12.
6. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України – 2011. - № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112, з наступними змінами та доповненнями. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.

Гречко А.В.

к.э.н., доц. ФММ НТУУ «КПИ»

Рудковская Ю.В.

студентка ФММ НТУУ «КПИ»

ПРОБЛЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ ПРИБЫЛИ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

В данной работе исследовано налог на прибыль предприятий, его роль в функционировании и развитии государства. Выделены основные недостатки нового Налогового кодекса, касающиеся налога на прибыль предприятия. Сделаны выводы и даны рекомендации по решению существующих проблем налогообложения прибыли предприятий.

Ключевые слова: налог на прибыль, налоговая система, Налоговый кодекс, налоговые поступления.

Grechko A.V., Rudkovs'ka I.V.

PROBLEMS OF THE TAXATION OF PROFIT OF THE ENTERPRISES IN UKRAINE

In the given work it is researched the profits tax of the enterprises, its role in functioning and state development. The basic lacks of the new Tax code, concerning the company income tax are allocated. Conclusions are drawn and recommendations about the decision of existing problems of the taxation of profit of the enterprises are made.

Keywords: profits tax, tax rate, Tax code, tax revenues.
